

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА  
Кафедра німецької філології

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Перший проректор



Майя НІКОЛАСВА

09

2023 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ВСТУП ДО ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізація: 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно),  
перша – німецька

Освітньо-професійна програма: Германські мови та літератури (переклад  
включно), перша – німецька


Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до германської філології».  
Одеса: ОНУ, 2023. 14с.

Розробник: Кулина І. Г., доцент, доцент кафедри німецької філології, кандидат  
філологічних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № 1 від. "28" серпня 2023 р.

Завідувач кафедри  Наталя ГОЛУБЕНКО

Погоджено із гарантом ОПП германські мови та літератури (переклад  
включно), перша – німецька  Інесса АЗАРОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету РГФ

Протокол № 1 від. "29" серпня 2023 р.

Голова НМК  Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № \_\_\_ від. "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри німецької філології

Протокол № \_\_\_ від. "\_\_\_" \_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

Завідувач кафедри \_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (прізвище та ініціали)

## 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>очна форма навчання</i>	<i>заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3/3  годин – 90/90  змістових модулів – 4/4	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки  Спеціальність: 035 Філологія  Спеціалізація: 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька  Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	<b>Обов'язкова</b>	
		<b><i>Рік підготовки:</i></b>	
		2-й	2-й
		<b><i>Семестр</i></b>	
		4-й	4-й
		<b><i>Лекції</i></b>	
		20 год.	10 год.
		<b><i>Практичні, семінарські</i></b>	
		16 год.	4 год.
		<b><i>Лабораторні</i></b>	
		год.	год.
		<b><i>Самостійна робота</i></b>	
		54 год.	76 год.
		<b>Форма підсумкового контролю: <i>іспит</i></b>	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета курсу:** забезпечити основи для подальших теоретичних курсів з історії мови, лексикології, теоретичної граматики та фонетики та практичного курсу німецької мови. Надати студентам загальних знань з теорії германських мов та історичного розвитку кожної мови цієї групи.

### Завдання даного курсу:

- а) вивчення загальних закономірностей, які мають окремі мовні групи;
- б) розгляд специфічних рис розвитку окремих германських мов;
- в) розгляд мовних особливостей у тісному зв'язку з історією суспільства.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

**інтегральної:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладознавства) та методики навчання іноземних мов та зарубіжної літератури у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної й педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

### Загальних (ЗК):

**ЗК10.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

### Спеціальних (СК):

**СК04.** Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди мови, що вивчаються, описувати соціолінгвальну ситуацію.

### Програмні результати навчання (ПР):

**ПР09.** Характеризувати соціальні різновиди німецької та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **знати:** історію давньогерманських племен та їхніх мов, фонетичні та граматичні особливості готської мови та загальні риси германських мов.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен **вміти:** проводити аналіз фонетичних, морфологічних та граматичних явищ індоєвропейських мовних груп, їх розвиток та зміни. Студенти мають вміти читати та перекладати стародавні писемні пам'ятки, в тому числі й готські тексти, аналізувати факти фонетичного, морфологічного та граматичного порядку.

### 3. Зміст навчальної дисципліни

#### Змістовий модуль 1

##### Загальні питання германського мовознавства

**Тема 1.** *Германське мовознавство як наука. Завдання курсу "Вступ до спец філології".*

Предмет і проблематика германського мовознавства. Основні проблеми германського мовознавства. Зміст і основні завдання курсу "Вступ до спец філології". Зв'язок германського мовознавства з іншими науками. Класифікація сучасних германських мов. Перші відомості про германців. Велике переселення народів та формування варварських королівств.

**Тема 2.** *Давньогерманські племена та їх мови.*

Класифікація давньогерманських племен і племінних мов. Історія та розвиток германської писемності. Рунічне та латинське письмо. Готичне письмо.

**Тема 3.** *Порівняльно-історичний метод і його роль у встановленні спорідненості мов.*

Поняття спорідненості мов і мови-основи. Виникнення порівняльно-історичного методу. Методика порівняльно-історичного аналізу. Докази матеріальної спорідненості мовних фактів. Поняття зовнішньої і внутрішньої реконструкції. Визначення ареалу мовних явищ. Мова-основа, субстрат і архетип.

#### Змістовий модуль 2

##### Особливості індоєвропейського та германського мовного ареалу

**Тема 4.** *Особливості наголосу. Система голосних і приголосних.*

Наголос в індоєвропейській мові. Система голосних. Довгі і короткі голосні. Відмінності між ними. Система приголосних. Поділ індоєвропейських приголосних фонем. Сонорні, щілинні та зімкнені приголосні.

**Тема 5.** *Морфологічна система в загальноіндоєвропейській мові.*

Загально індоєвропейські риси в германському імені та дієслові. Система способів, Категорія числа. Стани. Германська форма *Infinitiv*. Загально індоєвропейська лексика. Лексичні ізоглоси.

**Тема 6.** *Особливості германського мовного ареалу.*

Наголос і система фонем. Характеристика коротких голосних. Характеристика довгих голосних. Аблаут. Якісний та кількісний аблаут. Аблаут у давньогерманських сильних дієсловах.. Інші випадки аблауту в давньогерманських мовах. Умлаут. Характеристика приголосних. Перший пересув приголосних (закон Грімма). Закон Вернера та інші закономірності.

#### Змістовий модуль 3

##### Готська писемність

**Тема 7.** *Готські писемні пам'ятки.*

Поява готської писемності. Готська Біблія. Рунічні пам'ятки. Готський алфавіт.

**Тема 8.** *Фонетичні особливості. Система голосних.*

Наголос. Система фонем готської мови. Голосні. Короткі голосні. Довгі голосні. Старе чергування голосних або аблаут. Якісний і кількісний аблаут.

**Тема 9. Фонетичні особливості. Характеристика приголосних.**

Сонорні приголосні. Дзвінки зімкнені приголосні. Чергування дзвінких щілинних приголосних. Чергування приголосних у словозміні. Особливості готського словотворення. Явище дисиміляції. Специфіка готської мови.

**Змістовий модуль 4**

**Морфологічні риси готської мови**

**Тема 10. Основні правила читання в готській мові.**

Диграфи. Подвоєння літер.

**Тема 11. Морфологічні риси готської мови.**

Іменник. Прикметник, Займенник. Дієслово. Основні форми сильних та слабких дієслів. Дієвідмінювання. Претерито-презентні дієслова. Неправильні дієслова

**4. Структура навчальної дисципліни**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Очна форма						Заочна форма					
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі				
		л	п	лб	інд	ср		л	п	лб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.</b> Загальні питання германського мовознавства												
Тема 1. Германське мовознавство як наука. Завдання курсу "Вступ до спец філології".	6	2				4	14	2				12
Тема 2. Давньогерманські племена та їхні мови	6	2				4						
Тема 3. Порівняльно-історичний метод і його роль у встановленні спорідненості мов.	8	2	2			4	14	2				12
<b>Разом за змістовим модулем 1:</b>	<b>20</b>	<b>6</b>	<b>2</b>			<b>12</b>	<b>28</b>	<b>4</b>				<b>24</b>
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.</b> Особливості індоєвропейського та германського мовного ареалу												
Тема 4. Фонетична система індоєвропейської мови. Особливості наголосу. Система голосних і приголосних.	8	2	2			4						

Тема 5. Морфологічна система в загальноіндоєвропейській мові.	8	2	2			4	14	2				12
Тема 6. Фонетична та морфологічна системи давньогерманської мови. Лексичний склад германських мов. Особливості германського мовного ареалу.	8	2	2			4						
<b>Разом за змістовим модулем 2:</b>	<b>24</b>	<b>6</b>	<b>6</b>			<b>12</b>	<b>14</b>	<b>2</b>				<b>12</b>
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3.</b>												
<b>Готська писемність</b>												
Тема 7. Готські писемні пам'ятки.	8	2				6	14	2				12
Тема 8. Фонетичні особливості готської мови. Система голосних.	8	2				6						
Тема 9. Фонетичні особливості готської мови. Характеристика приголосних.	10	2	2			6	16		2			14
<b>Разом за змістовим модулем 3:</b>	<b>26</b>	<b>6</b>	<b>2</b>			<b>18</b>	<b>30</b>	<b>2</b>	<b>2</b>			<b>26</b>
<b>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4.</b>												
<b>Морфологічні риси готської мови</b>												
Тема 10. Основні правила читання в готській мові. Переклад Готської Біблії, тексти «Від Луки»	10	2	2			6						
Тема 11. Морфологічні риси готської мови. Переклад Готської Біблії, тексти «Від Матфея»	10		4			6	18	2	2			14
<b>Разом за змістовим модулем 4:</b>	<b>20</b>	<b>2</b>	<b>6</b>			<b>12</b>	<b>18</b>	<b>2</b>	<b>2</b>			<b>14</b>
<b>Усього годин</b>	<b>90</b>	<b>20</b>	<b>16</b>			<b>54</b>	<b>90</b>	<b>10</b>	<b>4</b>			<b>76</b>

### 5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття навчальним планом не передбачені

### 6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
1	Тема 3. Порівняльно-історичний метод і його роль у встановленні спорідненості мов.	2	
2	Тема 4. Фонетична система індоєвропейської мови. Особливості наголосу. Система голосних і приголосних.	2	
3	Тема 5. Морфологічна система в загальноіндоєвропейській мові.	2	
4	Тема 6. Фонетична та морфологічна системи давньогерманської мови. Лексичний склад германських мов. Особливості германського мовного ареалу.	2	
5	Тема 9. Фонетичні особливості готської мови. Характеристика приголосних.	2	2
6	Тема 10. Основні правила читання в готській мові. Переклад Готської Біблії, тексти «Від Луки».	2	
7	Тема 11. Морфологічні риси готської мови. Переклад Готської Біблії, тексти «Від Матфея».	4	2
<b>Усього годин:</b>		<b>16</b>	<b>4</b>

### 7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття навчальним планом не передбачені.

### 8. Організація самостійної роботи студентів

#### 8.1. Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів під час вивчення даної дисципліни включає теоретичну підготовку з окремих тем, що вивчаються самостійно.

#### 8.2. Місце виконання самостійної роботи

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу виконується у бібліотеці, навчальних аудиторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
1	Германське мовознавство як наука. Завдання курсу "Вступ до спец філології". (Тема №1. Зміст. мод. №1)	4	12
2	Давньогерманські племена та їхні мови. (Тема №2. Зміст. мод. №1)	4	
3	Порівняльно-історичний метод і його роль у встановленні спорідненості мов. (Тема №3. Зміст. мод. №1)	4	12
4	Фонетична система індоєвропейської мови. Особливості наголосу. Система голосних і	4	



	приголосних. (Тема №4. Зміст. мод. №2)		
5	Морфологічна система в загальноіндоевропейській мові. (Тема №5. Зміст. мод. №2)	4	12
6	Фонетична та морфологічна системи давньогерманської мови. Лексичний склад германських мов. Особливості германського мовного ареалу. (Тема №6. Зміст. мод. №2)	4	
7	Готські писемні пам'ятки. (Тема №7. Зміст. мод. №3)	6	12
8	Фонетичні особливості готської мови. Система голосних. (Тема №8. Зміст. мод. №3)	6	
9	Фонетичні особливості готської мови. Характеристика приголосних. (Тема №9. Зміст. мод. №3)	6	14
10	Основні правила читання в готській мові. Переклад Готської Біблії, тексти «Від Луки» (Тема №10. Зміст. мод. №4)	6	
11	Морфологічні риси готської мови. Переклад Готської Біблії, тексти «Від Матфея» (Тема №11. Зміст. мод. №4)	6	14
<b>Усього годин:</b>		<b>54</b>	<b>76</b>

До самостійної роботи відноситься підготовка до лекцій, практичних занять: переклад та аналіз текстів із Готської Біблії, виконання тестів.

### 9. Методи навчання

Словесні: лекція (традиційна, із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint-презентація), пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Практичні: переклад та аналіз текстів із Готської Біблії.

### 10. Форми контролю і методи оцінювання

Форма підсумкового контролю – іспит

Поточний контроль: усне опитування, контрольні письмові роботи (тести), оцінювання виконання практичних навичок. Поточний контроль здійснюється за результатами оцінювання виконання самостійної роботи студентів та використання практичних навичок. Застосовуються елементи самоконтролю та взаємоконтролю (рецензування відповіді колеги, самооцінка письмової роботи). Загальна оцінка з дисципліни розраховується за сумою балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролів. Підсумковий контроль за цією дисципліною є іспит.

### Критерії та шкала оцінювання: національна та ECTS

За системою ОНУ імені І. І. Мечникова	За шкалою ECTS	За національною системою	Визначення
90-100	A	Відмінно	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми вміє вільно та

			самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання кожної теми поточного, періодичного та підсумкового контролю.
85-89	B	Дуже добре	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми поточного, періодичного та підсумкового контролю.
75-84	C	Добре	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми поточного та періодичного контролю виконав не повністю.
70-74	D	Задовільно	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання поточного контролю кожної теми та періодичного контролю не виконав.
60-69	E	Достатньо	Засвоїв лише окремі питання робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми та періодичного контролю в цілому.
35-59	FX	Незадовільно	Не засвоїв більшості тем робочої програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми, періодичного та підсумкового контролю в цілому.
0-34	F	Незадовільно	Не засвоїв програми навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав періодичного контролю, з обов'язковим повторним вивченням дисципліни.

## 11. Питання для підсумкового контролю

1. Предмет, проблематика та завдання германського мовознавства.
2. Германське мовознавство та його зв'язок з іншими науками.
3. Порівняльно-історичний метод та його роль у встановленні спорідненості мов.
4. Індоевропейська мова та її фонетична система.
5. Особливості індоевропейського наголосу.
6. Система індоевропейських голосних.
7. Система індоевропейських приголосних.
8. Морфологічна система індоевропейської мови.
9. Синтаксична система індоевропейської мови.
10. Характеристика довгих та коротких загальноіндоевропейських голосних. Відмінності між ними.
11. Розподіл індоевропейських приголосних (сонорні, щілинні та зімкнені).
12. Характеристика індоевропейських дифтонгів.
13. Відмінкова система індоевропейської мови.
14. Категорія числа в індоевропейській мові.
15. Перші відомості про давніх германців.
16. Давньогерманські племена та їхні мови.
17. Суспільний лад давніх германців.
18. Велике переселення народів та формування варварських королівств.
19. Германські мови в ряду інших мов індоевропейської групи.
20. Основні особливості фонетичної будови прагерманської мови.
21. Основні особливості граматичної будови прагерманської мови.
22. Писемність та її розвиток у давніх германців.
23. Виникнення рунічного письма, його види і значення.
24. Латинське письмо та його роль у розвитку германської писемності.
25. Готичне письмо, його поява та цілі.
26. Поняття зовнішньої реконструкції мови.
27. Поняття внутрішньої реконструкції мови.
28. Визначення ареалу мовних явищ.
29. Поняття мови – основи, субстрату та архетипу.
30. Загальногерманська мова та її особливості.
31. Наголос в загальногерманській мові та його особливості в порівнянні з індоевропейською.
32. Система голосних у загальногерманській мові в порівнянні з індоевропейською.
33. Система приголосних у загальногерманській мові в порівнянні з індоевропейською.
34. Відмінкова система загальногерманської мови в порівнянні з індоевропейською.
35. Категорія числа у загальногерманській мові в порівнянні з індоевропейською.



### Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	<b>A</b>	відмінно	зараховано
85-89	<b>B</b>	добре	
75-84	<b>C</b>		
70-74	<b>D</b>	задовільно	
60-69	<b>E</b>		
35-59	<b>FX</b>	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	<b>F</b>	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

### 13. Навчально-методичне забезпечення

1. Кулина І. Г., Янер О.С., Історія німецької мови : навчально-методичний практикум. Видання друге, доповнене. – Одеса : Фенікс, 2023. – 120 с.
2. Голубенко Л. М., Кулина І. Г., Козак Т. Б. Практикум з курсу "Вступ до германської філології", Одеса: Фенікс, 2019, 152 с.
3. Голубенко Л. М., Кулина І. Г., Березіна Ю. О. Історія німецької мови. Практикум з курсу, Ч. I, Одеса: Фенікс, 2017, - 40 с.
4. Голубенко Л. М., Кулина І. Г., Березіна Ю. О. Історія німецької мови. Практикум з курсу, Ч. II, Одеса: Фенікс, 2017, - 39 с.
5. Голубенко Л.М., Іваницька Ю.В., Козак Т.Б. Історія німецької мови (практикум з курсу). Одеса: Фенікс, 2011, - 40 с.
6. Робоча програма навчальної дисципліни «Вступ до германської філології». Одеса: ОНУ, 2023. – 15с.
7. Силабус навчальної дисципліни «Вступ до германської філології».

### 14. Рекомендована література

#### Основна

1. Berner, Elisabeth; Wolf, Norbert Richard; Schmidt, Wilhelm; Langner, Helmut. Geschichte der deutschen Sprache. Teil 1 und 2, S. Hirzel Verlag, 2020, 509 S.
2. Lewizkij V. Geschichte der deutschen Sprache. Winnyzja: Nova Knyha Verlag, 2011, 250 S.
3. Lewizkij V., Heinz-Dieter Pohl. Geschichte der deutschen Sprache. Winnyzja: Nova Knyha Verlag, 2010, 254 S.

4. Stefan Hartmann. Deutsche Sprachgeschichte, Narr Francke Attempto Verlag, 2018, 376 S.

### Додаткова

1. Левицький В. В. Етимологічний словник германських мов. Т.1. Вінниця: Нова книга, 2010, 614 с.

2. Левицький В. В. Етимологічний словник германських мов. Т.2. Вінниця: Нова книга, 2010, 367 с.

### 15. Електронні інформаційні ресурси

[www.deutsch.kpnu.edu.ua/istoriia-nimetskoi-movy-nim1-b17/](http://www.deutsch.kpnu.edu.ua/istoriia-nimetskoi-movy-nim1-b17/)

[www.dci-initiativen.org/entwicklung-der-deutschen-sprache-und-ihre-standardisierung/#:~:text=Der%20Ursprung%20der%20deutschen%20Sprache,Asiens%20einen%20gemeinsamen%20Ursprung%20hatten.](http://www.dci-initiativen.org/entwicklung-der-deutschen-sprache-und-ihre-standardisierung/#:~:text=Der%20Ursprung%20der%20deutschen%20Sprache,Asiens%20einen%20gemeinsamen%20Ursprung%20hatten.)

[www.lernhelfer.de/schuelerlexikon/deutsch-abitur/artikel/entwicklung-der-deutschen-sprache](http://www.lernhelfer.de/schuelerlexikon/deutsch-abitur/artikel/entwicklung-der-deutschen-sprache)

[www.reclam.de/data/media/978-3-15-011056-0.pdf](http://www.reclam.de/data/media/978-3-15-011056-0.pdf)

[www.duden.de](http://www.duden.de)